

facit ad rem, quod non fiat deterior conditio debentis dorem; nam ex hoc non excusatur usura, alioquin liceret sub usuris mutuare debitori, ut fortem redderet feceratori, quod nullus concedet.

87 Præfata resolutionis veritas apertissimo exemplari magis eluceſcet. Ponamus, Petrum creditorem, qui ex conventionem jus ad exigendum interesse habebat, cum sibi immineret periculum damni emergentis, nomen vendidisse, cedentem emptori omne jus sibi competens: hic quidem, nisi alius sua interfuerit, ad interesse agere non poterit, quanquam primus creditor, nisi nomen distraheret, ad illud proculdubio actionem haberet. Simili modo erſi maritus, non vendito nomine, non cogeretur fructus in fortem computare, quia sine pecunia dotali sustineret onera matrimonii, emptori non licebit tale lucrum percipere, nisi ratione lucri cessantis, damni emergentis, difficultatis, aut expensarum in exigenda sorte aliquid supra illam percipere fas esset, secundum tradita per Molin. *ubi proximè*.

88 Ex quibus deducitur, quod si maritus nomen dotis vendat, pignore retento, fructus ex illo lucrari nequibit, extincta ratione Pontificia constitutionis, videlicet carentia pecunie dotalis, quæ pro oneribus matrimonii debet inservire: nec jam marito solutio dotis prodest, aut nocet retardatio.

Ibi: *Quod Fortunius Garcias Hispanus.*

89 Hæc Fortunii distinctio inter focerum, & extraneum dotis promissorem, communiter ab Interprietibus negligitur; imò à pluribus expressim reprobatur. Vide *sup. num. 38. & 39.* tametsi D. Covarruv. non displicerit, ut prænotavimus.

Ad Num. 4.

90 Dominus qui in pignus à vassallo debitore rem feudalem accepit, fructus in fortem computare non cogitur: quod probant notissima Pontificis decreta, sed in investiganda ratione mirum in modum hallucinantur Interpretes, ut videre licet apud Barboſ. *collect. cap. 1. num. 2. de feud.* & verior, ac receptior opinio videtur, hoc ex natura contractus provenire feudalis, ut cum dominus feudum pignoris causâ tenet, vassallus ab onere inserviendi liberetur, cui cessanti in obsequiis præstandis, ac officio, jure auferitur beneficium fructuum, quod ob illud conceditur, *cap. unic. de vassall. mil. qui arm. bell. deposuit.* Rursus cum dominus non fruatur operis, & servitio vassalli, æquum est, ut fructus lucretur, non ratione mutui, sed justæ compensationis, ex quo nullum adest usuræ vestigium, Consulas Barboſ. *ubi proximè*, Leotard. *de usur. quest. 14. à princip.* Cujac. *in d. cap. 1. de feud.* Salas *tract. de usur. dubitat. 31. num. 1.* Mantic. *de tacit. convent. lib. 11. tit. 8. num. 30.* Trentacinq. *variar. lib. 3. tit. de pignor. resolut. 2. num. 9.* Morl. *Empor. Jur. tit. 5. de in integr. restit. quest. 1. num. 34.* Trullench *in Decalog. lib. 7. cap. 19. dubit. 14. num. 2.* Molin. *de just. & jur. tract. 2. disp. 323. n. 1.* Gait. *de credit. c. 4. n. 1019.* adnotavi *sup. lib. 1. cap. 3. n. 6.* præter plures, quos congerit Barboſ. *n. 2. à quibus, D. Covar. laudato,*

singulariter dissentit Merlin. *de pignor. lib. 5. q. 45. n. 35.* ubi caput *Conquestus, de usur. interpretatur.*

Illud maxime controvertitur, an dominus fructus quotquot perceperit ex feudo pignorado, suos faciat? Sunt qui cum D. Covar. sentiant, dominum teneri ad fructuum restitutionem, quatenus exceſſerint æſtimationem obsequiorum, quibus caret. Ita Valasc. *de jur. emphyt. q. 38. n. 25.* & alii apud Leotard. *num. 4.* Ipse tamen cum pleſisque, quos laudat *num. 5.* oppositam sententiam ut magis communem amplectatur, cui subscribunt Trullench *num. 5.* Card. Mantic *ubi proximè*, Card. Lugo *de just. & jur. disp. 25. num. 147.* ac prænotavi *ubi proximè*, quibus addendi quamplures indistinctè docentes, feudi dominum fructus pignoris in fortem non imputare. Ratio hujus opinionis ea reddi potest, quod cum fructus feudi tribuantur vassallo in remunerationem onerum, tanti hæc æſtimantur, quantum valent illi.

Hinc deducitur limitatio ad opinionem, quam ut veriore nuper probavimus; nam si in feudi concessione pretium aliquod intercessit (licet raro contingat, & proprie feudum non dicatur, quod debet esse gratuitum, *cap. 1. de nar. feud. cap. 1. qui feud. dar. poss.* Greg. Lop. *in d. l. 1. gloss. 2. tit. 26. part. 4.* Morl. *sup. num. 36.* Mareſcot. *var. lib. 2. cap. 63. num. 5.*) dominus creditor omnes fructus retinere nequibit, sed illos solum qui ob servitium vassallo deberentur, imputatis in fortem iis, quos pro pecunia exhibitâ in concessione feudi vassallus possit percipere boni viri arbitrio; feudatarius enim partem fructuum percipiebat intuitu laboris & obsequii, partem ratione pecunie quam domino numeravit; idè duntaxat quia cessat in officio, privari debet portione quam ob illud sibi comparabat. Leotard. ex pluribus *num. 20.* Trullench *num. 3.* Molin. *num. 1.* ubi subdit idem fore, si feudum propter præterita merita in remunerationem concederetur. Less. *de just. & jur. lib. 2. cap. 20. n. 140.*

Subsequitur alia similis limitatio, si vassallus meliorationes feudo adjecerit, quibus illud uberiores fructus ferat; nam dominus creditor eos fructus auctos industria, & sumptibus feudatarii imputabit in fortem, sibi perceptis iis quos res feudalis melioramentis ablatis produceret. Leotard. Trullench, Molin. *ubi proximè*, Barboſ. *num. 2. vers. Limita tamen.*

Tertia est limitatio de feudo franco, quod si pignori detur, dominus omnes fructus tenetur in fortem computare. Barboſa *num. 3.* Est autem illud, ex quo nullum domino debetur obsequium, sed sola fidelitas. Tondut. *qq. civilium cap. 41. n. 24. & 25.*

Alia est limitatio, si in fraudem usurarum dominus rem feudalem pignori acceperit, quod ex conjecturis deprehendere oportebit. Leotard. *num. 25.*

Ibi: *Si verò excedant onera matrimonii.*

De his *sup. num. 41. cum seqq.*

Verſ. *Hinc sanè apparet.*

Iſtam Hoſtienſis rationem refutat Leotard. *d. quest. 14. num. 10.* Morl. *sup. num. 34. versic. Quorum communior*, qui eam communem errorem vocat, Nec pignoris datio translationem dominii

dominii utilis potest operari, cum ut illud subsistat necesse sit, quod alius sit dominus, ita ut si aliquo titulo dominium utile quæreretur domino directi, statim jus pignoris extingueretur; nam in re propria persistere nequit, *l. Si rem 29. de pignor. action. l. Neque pignus 45. de reg. jur.*

Verſ. *Rursus ex his.*

97 Aliqui asserunt, speciali favore Ecclesie, ad quam directum dominium pertinebat, procedere decisionem dicti capituli. *de feud.* ut refert Barboſa *ibi, n. 2.* quod refellunt cum D. Covar. Trullench. *sup. num. 2.* Leotard. *d. q. 14. n. 19.* Molin. *ubi sup. n. 2.*

Verſ. *Eodem jure convincitur.*

98 Usufructuarius si rem pignori dedit domino proprietatis, hunc fructus non teneri in fortem computare, fuit quorundam opinio, ut Trentacinq. *variar. lib. 3. tit. de pignor. resolut. 2. num. 11.* & aliorum, quos refert Barboſa *collect. d. cap. 1. num. 2. vers. Amplia secundò*, qui, D. Covar. laudato, eam sententiam merito rejecit; accedit Merlin. *de pignor. lib. 5. q. 45. n. 32.*

Verſ. *Sic examinari poterit.*

99 Ampliant communiter Scribentes constitutionem dicti capituli. *de feud.* ad emphyteutam, qui domino directo emphyteusim pignori dedit. In qua opinione resident Molin. Trentacinq. Trullench *ubi proximè*, Valasc. *de jur. emphyteut. q. 38. n. 29.* & alii apud Leotard. *d. q. 14. n. 23.* à qua non esse recedendum, quia valde communis, asseverat Barboſa *sup. n. 2. vers. Amplia primò*, qui de jure contrarium tenet cum D. Covar. hic. Idem defendunt Merlin. *ubi proximè*, Roderic. *de ann. reddit. lib. 3. q. 7. num. 50.* Mantic. *de tacit. convent. lib. 11. tit. 8. num. 32.* Conrad. Chassan. Vgolin. ac Philiaric. apud Leotardum, qui rectè probat; non enim eadem ratio reperitur in emphyteuta, ac in feudatario, cum ille non teneatur, sicut hic, obsequia domino exhibere, sed pensionem duntaxat, quam si non solverit, dominus creditor poterit retinere fructus usque ad quantitatem concurrentem, reliquos in fortem computans.

Ad num. 5.

100 Fœnoris usum vetitum, ac illicitum nullus Catholicus inficiabitur; nam qui aliud contumax asseruerit, reus hæreseos habebitur. *Clem. unic. §. fin. de usur.* Leotard. *de usur. quest. 2. num. 39.* Trullench. *in Decalog. lib. 7. cap. 19. dubit. 2. num. 3.* Azeved. *in l. 1. n. 47. tit. 6. lib. 8. Recop. D. Covar. infra. hoc cap. n. 6.*

101 Constat igitur usuram prohiberi jure divino, naturali & canonico, ut fusè probant Leotard. *ex num. 25.* Molin. *sup. disput. 304. per tot.* Azeved. *num. 60. cum seqq.* Barboſa ex plurimis *in collect. cap. 1. num. 2. de usur.* Trullench. *num. 4.* Jul. Clar. *§. Usura, num. 3.* Petr. Greg. *Synagm. lib. 22. cap. 3. à num. 6.* Cenc. *de consib. decis. 155. num. 6.* Morl. *sup. tit. de reb. credit. quest. 25. ex num. 11.* Theat. *vita hum. verb. Usura, Farin. decis. 306. num. 2.* Greg. Lop. *in l. 3. gloss. 2. tit. 1. p. 5.*

Verſ. *Jure di-vino veteris Testamenti.*

Adi proximè laudatos, præsertim Molin. Barboſ. Petr. Gregor. Leotard. & Azeved. Et quidem usuras utroque Testamento improbatas decidit lex *1. tit. 6. lib. 8. Recopilat.* ac sentiant Azeved. *num. 71.* Cujac. *in cap. Ad nostram, de ju-rejur.* Trullench. & Barboſa *ubi proximè*, Molin. *num. 13. vers. Et novo Testamento*, Petr. Greg. *n. 10.* Cenc. *sup. q. 36. num. 3.* Nec sunt audiendi qui opinantur verba illa, *Mutum date nihil inde sperantes*, Lucæ cap. 6. consilium duntaxat importate; & enim cum jure naturæ usura vetetur, potius referri debent ad præceptum, quam ad consilium, cujus omisso ad peccatum non imputatur. Mutuum igitur dare, consilii est; nihil ex eo sperare, præcepti. Barboſa *ubi proximè.*

Verſ. *Quod verò.*

Jure Pontificio usuras damnari in dubium revocari non potest, quod observant Greg. Lop. *ubi proximè*, Faber. *in ration. ad l. Julianus §. Idem Papinianus de act. empt. Fachin. controvers. lib. 10. cap. 7. vers. Primum argumentum.* Leotard. *latè ex ornans d. quest. 2. num. 38.* 39. Petr. Greg. *num. 11* & alii recens *sup. num. 101.* & quos congeri Barboſa *ubi supra.*

Ad Num. 6.

Quod ad Jus Civile Romanorum attinet, commertum est usuras non proſus improbari, sed cum moderamine fuisse permissas. Quæstionis tamen est, an jure Authenticorum per Justinianum fuerint extirpatæ? De quo Leotard. *de usur. q. 2. à num. 40.* Mart. *de jurisdict. part. 2. cap. 7. num. 4. 5.* Petr. Greg. *d. cap. 3. num. 17. cum seqq.* Molin. *sup. num. 16.* Fab. & Cenc. *ubi proximè*, præter alios, quorum memini *num. 101.* Usuræ quas intra certum modum Romani tolerarunt, vocabantur legitimæ, in quibus ingens fuit diversitas secundum negotiorum, & personarum differentiam, ut videre est apud Molin. ac Petr. Greg. *ubi sup. Leotard. q. 4. à num. 38.*

Jure regio Partitarum fœnoris usum interdictum scribit Greg. Lop. *in l. 3. gloss. 2. tit. 1. p. 5.* at Judæis permissus probatur *l. 22. tit. 12. partit. ead. l. 1. tit. 6. lib. 8. Recop.* quæ penitus etiam Judæis facultas fœnerandi justissimè aufertur, prout in regnis pluribus, & provinciis similiter stabilitum habetur, ut referunt Petr. Greg. & Leotard.

Ad Num. 7.

Ex hoc sacro eloquio Deuteronom. cap. 23. videtur Hebræis facultas fœnerandi exteris infidelibus tributa, ibi: *Non fœneraberis fratri tuo, sed alieno.* De cujus interpretatione consulendi Molin. *de just. & jur. tract. 2. disput. 304. num. 18.* Azeved. *in l. 1. num. 69. tit. 6. lib. 8. Recop.* Villalob. *in Sum. part. 2. tract. 22. diffic. 2.* Leotard. *de usur. q. 98. num. 25.* Less. *de just. & jur. lib. 2. cap. 20. dub. 4.* Barboſa *in collect. cap. Post miserabilem, de usur. Bonacin. disp. 3. de contract. q. 3. punct. 2.* Petr. Greg. *sup. num. 22.*

Dici possit, quod Deus, ut juris divini, & naturalis author dispensans, permisit Hebræis fœnoris usum in infideles, ad majus malum vitandum